

Leucania loreyi (Duponchel, 1827) ett nytt nattfly för Sverige (Noctuidae, Lepidoptera)

JESPER LIND

Lind, J.: *Leucania loreyi* (Duponchel, 1827), ett nytt nattfly för Sverige (Noctuidae, Lepidoptera). [*Leucania loreyi* (Duponchel, 1827), a new moth for Sweden (Noctuidae Lepidoptera).] – Entomologisk Tidskrift 141 (1–2): 43–46. Björnlunda, Sweden 2020. ISSN 0013-886x.

The rice armyworm *Leucania loreyi* (Duponchel, 1827) is reported from Sweden, Öland, Mellstaby. This first specimen was collected when it was visiting a bait of fermented figs on October 13, 2019. The identification, biology, and distribution of *Leucania loreyi* are briefly discussed.

Jesper Lind, Fågelögatan 3, 619 32 Trosa, Sweden. E-post: jesper.v.lind@gmail.com

På kvällen den 13:e oktober 2019, vid min stuga i Mellstaby på sydöstra Öland, insamlades en hona av *Leucania loreyi* (Duponchel, 1827), ett för Sverige nytt nattfly. Fjärilen hittades med hjälp av pannlampa strax före klockan 20.00 på kvällen när den besökte ett fjärilsbete med jästa fikon. Den blev genast igenkänd som *Leucania loreyi* på betet. Det var en fantastisk känsla att hitta en ny art för Sverige och att genast känna igen arten i pannlampans sken.

Väl inne i stugan kunde jag jämföra exemplaret som jag just hittat med både en dansk bok om nattflyn (Skou 1991) och en slovakisk bok om denna grupp (Fajcik 1998). Genom bilder på internet (Lepiforum 2019) kunde jag ytterligare säkerställa att det verkligen rörde sig om ett exemplar av *Leucania loreyi*. För säkerhets skull konsulterade jag lepidopterologerna Per-Eric Betzholtz och Mats Lindeborg som bekräftade min bestämning.

Under eftermiddagen den 13:e oktober mojnade vinden och gick över till sydlig vind vid min stuga. Strax före mörkrets inbrott vred vinden över till sydost och var svag, ca 4–5 m/s. Temperaturen på kvällen var +13° C, vilket var högt för årstiden och gynnsamt för migration av nattfjärilar.

Leucania loreyi är en fjärilsart som inte är bofast i Nordeuropa eller Mellaneuropa, men är känd för att migrera (Top-Jensen & Fibiger 2009). Tidigare på kvällen innan *Leucania loreyi* hittades kom ytterligare en trolig migrant till fikonbetena, nämligen vandräringsmott *Udea ferrugalis* (Hübner), som inte heller är bofast i Sverige men uppträder ganska regelbundet som migrant.

Utseende

Leucania loreyi har ett vingspann av 33–40 mm (Hacker m.fl. 2002) eller 35–50 mm (Hill 2008). Fjärilen från Mellstaby som är en hona har ett vingspann på 40 mm. Framvingen på *L. loreyi* beskrivs som avlång med en spetsig vingpets. Grundfärgen på kroppen och framvingen har olika nyanser av beige (Hacker m.fl. 2002) eller halmgul (Fajcik 1998). På framvingen finns en vit diskfläck som omges av en svart tunn linje, men ibland kan diskfläcken vara otydlig. Arten har ett framträdande svart-brunt rotstreck som övergår i en mörkare brun skugga, som löper från strax innanför vingroten mot och strax förbi diskfläcken (Hacker m.fl. 2002, Fajcik 1998). Längden på detta skuggfält kan variera något från individ till individ. Tvärlinjer på vingen saknas frånsett den yttre tvärlinjen, som

Figur 1. *Leucania loreyi* (Duponchel, 1827) från Öland, Mellstaby, 13:e oktober 2019. Foto: Jesper Lind.

Figure 1. Live specimen of *Leucania loreyi* (Duponchel, 1827) from Sweden, Öland, Mellstaby, October 13, 2019. Photo: Jesper Lind.

delvis finns kvar som en rad svarta punkter på de flesta exemplaren (Hacker m.fl. 2002, Fajcik 1998). I framvingens kantfält finns ett mörkare beigebrunt område som är bredast på mitten. Detta mörkare område avgränsas från diskfläcken och ut mot vingspetsen av ett ljusare fält. Det mörkare området är olika framträdande hos olika individer. Bakvingarna är halvt genomskinliga, snövita, med bruna vingribbor som är något mörkare på honan. Vingfransarna är vita. Det finns ingen diskfläck på bakvingen. Undersidan av framvingen är glänsande vit eller beige. Undersidan av bakvingen är skinande vit och svagt regnbågsskimrande. (Hacker m.fl. 2002). Antennerna är borstformiga.

Det som jag noterade på exemplaret från Mellstaby redan i pannlampans sken var framvingens tydliga svarta rotstreck och den mörka skuggan som löper från rotstreck och passerade den vita diskfläcken samt att bakvingarna var kritvita (Fig. 1, 2).

I Sverige finns det få arter man kan förväxla *Leucania loreyi* med, men de som är mest lika är prickgräsfly *L. obsoleta* (Hübner) och strimvassfly *Senta flammea* (Curtis). *L. obsoleta* saknar rotstreck

och har inte rent vita bakvingar. Dessutom har den kortare, mörk skugga eller saknar helt en sådan mellan vingroten och diskfläcken. *Senta flammea* är en spensligare fjäril med lång smal kropp och spetsigare framvinge som saknar diskfläck.

Släktskap

Leucania loreyi tillhör familjen Noctuidae, underfamiljen Hadeninae, tribus Mythimnini. I släktet *Leucania* finns i Sverige två arter: kometecknat gräsfly *L. comma* (Linnaeus) och *L. obsoleta* (Hübner). I Europa är totalt 10 *Leucania*-arter noterade (Hacker m.fl. 2002). I Katalog över svenska fjärilar (Bengtsson m.fl. 2016) placeras *Leucania loreyi* mellan *L. obsoleta* och *Senta flammea*.

Utbredning

Utbredningen är tropisk och subtropisk. Den finns på hela den afrikanska kontinenten, på Kap Verde, Kanarieöarna, i södra delarna av den palearktiska regionen, Sydostasien, Australien och Tahiti, men den saknas i Nord- och Sydamerika (Hacker m.fl. 2002). Den har påträffats i Mellanöstern och från Indien till Kina. Den har rapporterats från Japan och Papua Nya Guinea (Hill 2008). I Europa finns den runt Medelhavet (t.ex. Grekland, Italien, Kroatien och Spanien, m.fl.) och på de större Medelhavsöarna samt kring Svarta havet (Hacker m.fl. 2002).

Den har en känd tendens att migrera norrut. Då har den bland annat nått Irland, Holland, Schweiz, Österrike, Ungern (Hacker m.fl. 2002) och Tyskland (Fajcik 1998). I England är den som migrant nästan årsvis och vissa år ses den i större antal, 1992 upp till ca 100 exemplar (Porter 1997). Exemplar av *L. loreyi* har hittats så långt norrut som i Finland (Hanttu [pers. medd.], Bengtsson m.fl. 2016) och i Danmark (Bengtsson m.fl. 2016). Det första fyndet i Finland påträffades i september 2006 (Hanttu [pers. medd.]). I Danmark hade fram till och med 2008 18 exemplar hittats i framförallt de södra och sydvästra delarna (Top-Jensen & Fibiger 2009). Det första exemplaret i Danmark påträffades 1981 (Skou 1991). Det är troligt att vi i Sverige likt i Danmark kommer att få se fler exemplar av *L. loreyi* framöver. Den är i Europa ännu inte funnen i Tjeckien, Slovakien, Polen, Vitryssland, de baltiska staterna, Belgien, Island eller Norge (Fauna Europaea 2020).

Figur 2. Samma exemplar av *Leucania loreyi* (Duponchel, 1827) som i Fig. 1 men preparerat. Foto: Göran Liljeberg.

Figure 2. Same specimen of *Leucania loreyi* (Duponchel, 1827) as in Fig. 1, spread. Photo: Göran Liljeberg.

Biologi

Inom utbredningen i det tropiska och subtropiska området kan fjärilen ses kontinuerligt under större delen av året men det gäller inte medelhavsområdet. Vid varmt väder kan den ge upphov till flera generationer under ett år (Hacker m.fl. 2002).

Fjärilen flyger i Europa från juni till oktober (Fajcik 1998) eller från april till november (Top-Jensen & Fibiger 2009). Imago som kläcks på hösten är ofta större och har mer migratoriska tendenser (Hacker m.fl. 2002). De danska exemplaren är funna i september och oktober (Top-Jensen & Fibiger 2009).

Äggen läggs i samlingar om upp till 100 ägg, ofta vid bladbasen intill strået av värdväxten. Äggen kläcks efter cirka fem dagar. Larven har normalt sex stadier (El-Sherif 1972) och blir som fullvuxen 35–40 mm (Hill 2008) eller 40–45 mm (Porter 1997). Larven varierar i färg och har flera tydliga längslinjer (Hill 2008). Färgen beskrivs som ljus brun till gråbrun med breda, brunvita dorsala linjer och smalare subdorsala linjer i samma färg. Huvudet är rödbrunt med två svarta streck (Porter 1997). Larven är polyfag på gräsarter *Gramineae*

och lever på bl.a. majs, ris, sockerrör och vete. Den äter främst på natten. Den kan vara ett skadedjur på många olika odlade växter som till exempel majs och ris (Hill 2008). I Europa övervintrar larven (Fajcik 1998).

I Egypten undersöktes hur många generationer som *L. loreyi* kunde generera på ett år med fri tillgång till mat och varma förhållanden. Man kom fram till att arten under dessa förhållanden hann med sju kompletta generationer under ett år. Som snabbast gick det på sommaren där en generation tog 32 dagar och som längst på vintern 90 dagar. Tiden per generation var alltså mycket beroende av temperaturen. Honorna i studien lade mellan 327–939 ägg.

Svenskt namn

På engelska har arten flera olika namn bland annat rice armyworm (Hill 2008), the cosmopolitan (Porter 1997) och false armyworm (Lepiforum). I Danmark heter arten Skråstreg-gräsugle (Top-Jensen & Fibiger 2009). Fritt översatt till svenska skulle det motsvara snedstreckat gräsfly.

På svenska har arten fått namnet tropikgräsfly (Bengtsson m.fl. 2016).

Namnet är i mitt tycke dock något missvisande eftersom arten har en mycket större utbredning än tropikerna som är beläget mellan Kräftans och Stenbockens vändkrets, således med ekvatorn exakt i mitten. Arten finns även i subtropiska områden och delvis i områden som är mer tempererade. Ett mer lämpligt namn som beskriver artens migratoriska tendenser är migrantgräsfly. Ett namn som nu är bekräftat som nytt svenskt namn av Artportalens namnkommitté.

Tack

Göran Liljeberg tackas för hjälp med fotografering, Mats Lindeborg och Per-Eric Betzholtz för bestämningshjälp. Tack också till Mats Lindeborg, Per-Olov Kall, Göran Palmqvist, Henrik Lind, Bengt Å. Bengtsson, Bert Gustafsson och Emma Wahlberg för värdefulla tips vid arbetet med manus. Tack till Kalevi Hanntu för information om fynd av *L. loreyi* i Finland. Ett stort tack till Artportalens namnkommitté för snabb och värdefull diskussion gällande det svenska namnet.

Litteratur

- Bengtsson, B.Å., Gustafsson, B. & Palmqvist, G. 2016. Katalog över svenska fjärilar. – Entomologiska föreningen i Stockholm, Stockholm.
- El-Sherif, S.I. 1972. On the biology of *Leucania loreyi* Dup. (Lepidoptera, Noctuidae). – Zeitschrift für Angewandte Entomologie 71(1): 104–111.
- Fajcik, J. 1998. Die Schmetterlinge Mitteleuropas II Band. Noctuidae. – Polygrafia SAV, Bratislava.
- Fauna Europaea. 2020. *Leucania (Acantholeucania) loreyi*. https://fauna-eu.org/cdm_dataportal/taxon/d5b93784-9efc-461a-980f-653a7fbaafa1 (hämtad 2020-03-15).
- Hacker, H., Ronkay, L. & Hreblay, M. 2002. Noctuidae Europaeae, Volume 4, Hadeninae I. – Entomological Press, Sorø.
- Hill, D.S. 2008. Pests of Crops in Warmer Climates and Their Control. – Springer Science + Business Media, B.V, Dordrecht.
- Lepiforum. 2019. Bestimmung von Schmetterlingen (Lepidoptera) und ihren Präimaginalstadien. http://www.lepiforum.de/lepiwiki.pl?Leucania_Loreyi (hämtad 2019-10-13).
- Porter, J. 1997. The color identification guide to caterpillars of the British Isles. – Viking, London.

Skou, P. 1991. Nordens ugler. – Apollo Books, Stenstrup.

Top-Jensen, M., Fibiger, M. 2009. Danmarks sommerfugle. En felthåndbog over samtlige dag- og natsommerfugle. – BugBook Publishing, Østermarie.

Sammanfattning

Migrantgräsfly *Leucania loreyi* (Duponchel, 1827) rapporteras från Mellstaby på Öland, Sverige. Detta första exemplar i Sverige insamlades när det besökte ett bete av jätta fikon den 13:e oktober, 2019. Identifiering, biologi och utbredning av arten diskuteras kortfattat.